

4 (353)  
2014

**Czasopismo  
Instytutu Zachodniego  
w Poznaniu**

**Kwartalnik**

**70<sup>LAT</sup>**  
**I**  
**Z**  
Instytut Zachodni  
1944-2014

**PRZEGLĄD  
ZACHODNI**



## Europa: koncepcje, strategie, prawo

- 5 Od Redakcji
- ARTYKUŁY
- 7 *Andrzej Madeja*  
Koncepcja integracji wspólnotowej Paula-Henriego Spaaka
- 25 *Szymon Maciejewski*  
Teoretyczne i metodologiczne podstawy Szkoły Monachijskiej
- 45 *Anna Moraczewska*  
Wymiar Wschodni Europejskiej Polityki Sąsiedztwa jako strategia zarządzania ryzykiem
- 61 *Larysa Leszczenko*  
Rola Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w ochronie praw ofiar konfliktów zbrojnych na obszarze poradzieckim
- 73 *Dariusz Wybranowski*  
Geneza i uwarunkowania procesu przekształcania na przełomie lat 60. i 70. XX wieku wspólnoty muzułmanów z Bośni w Muzułmanów - „konstytucyjny naród” Jugosławii
- MATERIAŁY
- 101 *Jadwiga Kiwerska*  
Unia Europejska jako gracz międzynarodowy - perspektywa amerykańska
- 119 *Paulina Matera*  
Koncepcje odrodzenia przywództwa Stanów Zjednoczonych na arenie międzynarodowej w XXI wieku
- 135 *Marta Götz*  
Polsko-amerykańskie wzajemne inwestycje bezpośrednie
- 158 *Andrzej Gadkowski*  
Instytucjonalna współpraca Unii Europejskiej z systemem Organizacji Narodów Zjednoczonych
- 170 *Tadeusz Gadkowski*  
Przemiany instytucjonalne w Unii Europejskiej na przykładzie kompetencji Trybunału Sprawiedliwości w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości
- 184 *Natalia Buchowska*  
Starania Unii Europejskiej o przystąpienie do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

- 197 | *Tadeusz Janicki*  
Rząd RFN wobec idei integracji zachodnioeuropejskiego rolnictwa i budowy Wspólnej Polityki Rolnej w latach 1949–1969
- 218 | *Marek Mikołajczyk*  
Francuska batalia o Wspólną Politykę Rolną w okresie rządów generała Charles `a de Gaulle'a w latach 1958-1969
- 239 | *Radoslav Štefančík*  
Schwache Institutionalisierung des slowakischen Parteiensystems (bis zum Jahr 2012)
- OMÓWIENIA I RECENZJE
- 257 | Krzysztof Siwek, Próby dialogu politycznego Stanów Zjednoczonych z Kubą w latach 1961 – 1975 (omów. *Krzysztof Jaskułowski*)
- 260 | System euroatlantycki w wielobiegunowym łańdże międzynarodowym, (red.) Józef M. Fiszer, Paweł Olszewski (omów. *Janusz Józef Węc*)
- 262 | Zbigniew Czachór, Kryzys i zaburzona dynamika Unii Europejskiej (omów. *Bogdan Koszel*)
- 265 | Tomasz Młynarski, Francja w procesie uwspólnotwienia bezpieczeństwa energetycznego i polityki klimatycznej Unii Europejskiej (omów. *Bogdan Koszel*)
- 267 | Marta Götzt, Polskie bezpośrednie inwestycje za granicą. Metodologia teorii ugruntowanej (omów. *Barbara Jankowska*)
- 269 | Jaroslav Pánek, Historici mezi domovem a světem. Studie – články – glosy – rozhovory; idem: Czesi a Polska na progu czasów nowożytnych. (omów. *Marceli Kosman*)
- Z KRONIKI NAUKOWEJ
- 277 | *Marcin Poprawski*  
Kultura i polityka kulturalna w Polsce i Niemczech po przełomie 1989 roku. Bilans debaty, perspektywy
- 282 | *Anna Tomaszczyk*  
Polityki pamięci i dyskursy pamięci w 100-lecie wybuchu I wojny światowej. Tradycje chwały czy moralne zobowiązanie wobec współczesności
- 286 | *Damian Szymczak*  
XIX Powszechny Zjazd Historyków Polskich
- 290 | *Krzysztof A. Kuczyński*  
Carl Hauptmann i krąg jego przyjaciół
- 293 | *Maria Wagińska-Marzec*  
Forum Polsko-Niemieckie w 2014 roku

**Szanowni Państwo,  
czytelnicy „Przeglądu Zachodniego”,**

prezentowane w bieżącym tomie opracowania wskazują dynamikę i zróżnicowanie zjawisk oraz czynników wpływających na integrację instytucjonalną, jak i relacje Unii Europejskiej z otoczeniem międzynarodowym. Podjęte przez autorów tematy skłaniają do refleksji o potrzebie większego dystansu w ocenie form i skuteczności instytucji, biorących początek m.in. w ideach integracji wspólnotowej Paula-Henriego Spaaka, a których obecne emanacje polityczne oraz prawne zmierzyć się muszą z ogromem niełatwych wyzwań.

Opisane przez historyków trudne dyskusje i spory towarzyszące wprowadzeniu Wspólnej Polityki Rolnej to jeden z wcześniejszych przykładów poszukiwania kompromisów wśród wielości interesów państwowych i narodowych egoizmów. Podobne zmagania z tymi nieodłącznymi atrybutami polityki i relacji międzynarodowych towarzyszą budowaniu współczesnych konstrukcji polityki światowej, której głównym graczem pozostają Stany Zjednoczone Ameryki – dla Polski tradycyjny sojusznik, a także partner gospodarczy. Opracowania prawników dotyczące przemian instytucjonalnych samej UE, jak i jej relacji zewnętrznych, pokazują dobitnie, jak wielkiego wysiłku wymaga znalezienie form, których precyzja odzwierciedla zróżnicowane stanowiska państw członkowskich i instytucji wspólnotowych.

Warto jednak spojrzeć na problemy poruszone w tym numerze „Przeglądu Zachodniego” z punktu widzenia narodów i państw, dla których integracja europejska pozostaje wyznacznikiem aspiracji, interesów i strategii, nawet jeśli leżą one tylko w sferze wartości i kultury politycznej, a nie konkretnych założeń określających perspektywę członkostwa w UE. Krytyka odsuwanej w czasie *finalité* integracji europejskiej czy ograniczonej skuteczności działań Rady Europy musi zejść na dalszy plan wobec naruszeń praw człowieka i łamania prawa międzynarodowego, jakich – niestety – ciągle jesteśmy obserwatorami. Jednocześnie nie sposób pominąć specyfikę procesów usytuowanych na styku tożsamości etnicznej i narodowej oraz polityki społecznej i narodowościowej, wywołujących – trawiące wiele regionów Europy – napięcia i konflikty, czego przykładem jest artykuł o „konstytucyjnym narodzie” Muzułmanów w byłej Jugosławii. Nie tak dramatyczna, lecz podobnie naznaczona trudną przeszłością geneza towarzyszy analizowanym słabościom słowackiej kultury politycznej.

Różnorodność doświadczeń i konieczność ciągłego przewyżniania trudności, a także wciąż nowe **konceptje, strategie i prawa** nie powinny zniechęcać do realizacji idei integracji europejskiej. Zapraszam do lektury!

*Natalia Jackowska*

